

ESF - projektet
Validering vård och omsorg
2020-03-22 - 2022-06-30

Tack till alla

Detta projekts resultat hade inte varit detsamma utan alla er som bidragit med er tid och kunskap ute i landet.

Allt engagemang med konkreta förslag till förbättringar av material som framtagits inom projektet har gjort att vi med stolthet kan lämna ifrån oss det.

Tack till Svenska ESF-rådet som beviljade det här projektet. Utan finansiering av ESF-rådet hade det här projektet inte blivit av.

Tack till medarbetarna på Vård- och omsorgscollege kansli som stöttat oss på flera sätt under hela projektet och ett särskilt tack till Zenita Cider (VD) som visat ett stort förtroende och supportat oss i vårt arbete.

Vill även framföra ett speciellt tack till vår administratör i projektet Therese Vanderlei som hjälpt oss med allt från anmälningar till layout.

Tack!

Rapportförfattare:

Ingrid von Sydow

Maria Dejevik

Sammanfattning

Validering är ett högaktuellt område och ett exempel är den statliga satsningen Äldreomsorgslyftet, där syftet är att kompetensutveckla personal inom vård och omsorg, vilket innebär att validering blev ett viktigt verktyg för att synliggöra kunskap som redan en person besitter.

Skolverket har också ändrat sina kurser vilket gjort att befintligt metodmaterial för validering behövde uppdateras. Mot bland annat denna bakgrund har Vård och omsorgscollege (VO-College) tagit initiativ till det här projektet Validering i vård och omsorg.

Projektets syfte och mål har varit att revidera och vidareutveckla det metodmaterial som redan fanns på VO-College inom validering, erbjuda kompetensutvecklingsinsatser, ta fram en valideringshandledarutbildning samt stödstrukturer som verktyg i det utvecklingsarbete som bland annat processledarna utför i sina regioner.

Projektet utökades med framtagning av metodmaterial för delar av barn- och fritidsprogrammet inom pedagogiskt och socialt arbete med yrkesutgång mot funktionshinder. Ett annat uppdrag som tillkom var delaktighet i redigering av Myndigheten för yrkeshögskoleutbildningars (MYH) framtagande av nationellt sammanhållen utbildning för specialistundersköterska inom äldreomsorg.

Det framtagna materialet ledde till två spinn off effekter. Det ena är ett APL-dokument som bygger på den praktiska delen av metodmaterialet och det andra är att se över hela handledarutbildningen som redan finns på VO- College.

Arbetsättet i projektet har i stort sett varit helt digitalt vilket har varit en framgångsfaktor eftersom det inneburit att många kunnat delta på föreläsningar, möten och kompetensutvecklingsinsatser.

När det gäller projektresultatet så är alla delar genomförda, testade och implementerade utom metodmaterialet till några kurser inom funktionshinderområdet som tillhör barn- och fritidsprogrammet samt handledarutbildningen som tillkom senare. Även om det inte är testat och implementerat så finns det ett framtaget material för dessa delar.

Innehållsförteckning

Inledning och bakgrund	5
Mål och syfte	5
Genomförande	6
Utveckling och revidering av metodmaterialet	6
Kompetensutvecklingsinsatser	7
Grundläggande föreläsningar	7
Kompetensutvecklingsinsatser av det framtagna metodmaterialet	7
Valideringshandledarutbildning	7
Stödstruktur för validering	8
Resultat	8
Analys av enkäter och regionala dialoger	8
Uppdaterat och reviderat metodmaterial	8
Kompetensutvecklingsinsatser	9
Handledarmodul för validering	9
Stödstruktur för validering	10
Valideringsutförare på nationell, regional och lokal nivå	10
Nya metoder och material som tagits fram i projektet	10
Horisontella principer	11
Mål som inte är slutförda	11
Reflektioner	11
Källhänvisningar	13

Inledning och bakgrund

Validering är ett högaktuellt område på alla nivåer. Några exempel på det är de konsekvenser i vård och omsorg som blev i samband med pandemin. Då framkom att det krävs kompetenshöjande insatser till personalen. Det resulterade i mer statsbidrag till "Äldreomsorgslyftet" där validering är en viktig del (Socialdepartementet, 2020).

Ett annat exempel är den skyddade yrkestiteln för undersköterskor som träder i kraft juli 2023 (Socialstyrelsen, 2022). Här kommer validering bli en viktig faktor som ett effektivt verktyg för att uppnå de utbildningskrav som kommer att ställas. Dessutom finns det ett lagförslag vilket kommer att innebära ett skalkrav för utbildningsanordnare att arbeta med validering, vilket innebär att kompetensen hos yrkesverksamma och andra berörda behöver stärkas (Utbildningsdepartementet, 2022).

En ytterligare viktig faktor har varit att Skolverkets ändrade kurser och dess innehåll (Skolverket, 2021) vilket påverkade Vård- och omsorgscollege (VO-College) redan framtagna metodmaterial för validering.

Mot denna bakgrund tog VO-College initiativ till ESF - projektet Validering vård och omsorg.

Mål och syfte

Uppföljning och revidering samt vidareutveckling av det framtagna metodmaterialet för validering

Kompetensutveckling för yrkesverksamma inom validering utifrån Vård- omsorgscollege valideringsmodell

Utveckling av en modul för valideringshandledare samt förslag på ny handledarutbildning inom nationella Vård- omsorgscollege

Tydliggörande och utveckling av Regionala Vård- omsorgscollege roll som stödstruktur för validering i vård och omsorg

Projektets effektmål har varit:

- Medverka till att fler kvinnor och män ges möjlighet att valideras

Projektets resultatmål och förväntade resultat har varit:

- Ett breddat antal valideringsutförare på nationell, regional och lokal nivå
- Stärkt kompetens hos yrkesverksamma inom validering
- Utvecklat stödmaterial för yrkesverksamma i validering

Genomförande

Projektets arbetssätt har byggts på behovsanalyser som genomfördes våren och hösten 2020 genom enkät, fokusgrupper och dialoger hos alla regionala VO-College angående validering. Det var både yrkesverksamma inom validering, verksamheter inom vård och omsorg samt regional processledare som deltog. Resultaten låg sedan till grund för planering av projektet samt den genomförda revideringen av metodmaterialet inom validering.

Arbetet har till största delen genomförts digitalt mycket beroende på pandemin. Detta var möjligt genom olika digitala verktyg såsom delade dokument där alla inom projektgruppen fortlöpande kunde arbeta i gemensamma dokument.

Under projektet har det genomförts ett antal digitala möten, nätverksträffar, konferenser, workshops men även några fysiska möten för erfarenhetsutbyte och kunskapsinhämtning som varit en viktig del i arbetets resultat.

Material som framtagits inom projektet har pilotats av ett antal utbildningsanordnare och andra verksamma inom validering. Flertal möten har skett med piloterna både före, under och efter att de testat materialet.

Uppföljningar med enkäter och samtal har skett vilket också har påverkat projektresultaten.

Utveckling och revidering av metodmaterialet

Utifrån enkätsvar och skolverkets nya kurser arbetades ett metodmaterial fram.

Varje kurs granskades utifrån syfte, mål, kunskapskrav och centralt innehåll. Varje mål och kunskapskrav kopplades ihop för att granska om det var ett praktiskt eller teoretisk del i kursen. Centralt Innehåll kopplades därefter till varje mål och kunskapskrav.

Metodmaterialet har pilotats och utvärderats för att slutprodukten skulle göras så rättssäkert, kvalitetssäkrat och användarvänligt som möjligt.

Kompetensutvecklingsinsatser

Grundläggande föreläsningar

Under våren 2021 genomfördes digitala föreläsningar. De riktade sig till alla som var intresserade av information kring validering utifrån VO-College metod och modell.

Kompetensutvecklingsinsatser av det framtagna metodmaterialet

Genomfördes under våren och hösten 2021 och början av 2022 i form av digital workshop till yrkesverksamma inom validering vård- och omsorg.

Efter varje kompetensutvecklingstillfälle gjordes en utvärdering som gav information om vad som varit bra och vilka delar som saknades eller behövde förändras.

Vid ett av de första tillfällena blev det tydligt att många som deltog saknade förkunskaper om validering och var inte införstådda beträffande kunskapssynen, det livslånga lärandet, som är en av grundstenarna i processen. Utifrån denna information uppmanades deltagarna inför kommande kompetensutvecklingstillfällen att ta del av den inspelade grundläggande föreläsningen.

Valideringshandledarutbildning

Efter genomgång av det redan framtagna nationella handledarutbildningen inom VO-College påbörjades framtagningen av en modul till blivande valideringshandledare.

Modulen skulle kunna användas enskilt eller i samband med en sammanhållen handledarutbildning. Den skulle även kunna användas av utbildare som inte har arbetet med validering. Med detta som bakgrund arbetades modulen fram och pilotades av utbildare inom handledning som hade erfarenhet av validering och de som saknade erfarenhet. Modulen utvärderades och utifrån utvärderingarna gjordes några mindre justeringar.

Stödstruktur för validering

När det gäller framtagandet av verktyg för stödstruktur har det föregåtts av dialoger med regionala processledare utifrån behov och förslaget har testats under en workshop.

Resultat

Samtliga projektmål är uppfyllda och de flesta är även implementerade. De mål som inte är helt klara är sådana som tillkommit under projektets gång och inte varit möjligt att testats ännu. Exempel på detta är metodmaterial för vissa kurser på Barn- och fritidsprogrammet med inriktning mot pedagogiskt och socialt arbete och förslag på ny handledarutbildning.

Här nedan redovisas varje delmål:

Analys av enkäter och regionala dialoger

Det framkom från de genomförda enkätundersökningarna och dialogerna att det är viktigt med nationellt enhetlighet och tillgänglighet samt att det är ett kvalitetssäkrat material kring validering. Metodmaterialet som redan fanns inom validering behövde bli tydligare hur de olika delarna var kopplade till mål och centralt innehåll.

Det fanns också önskemål om förtydligande av hela valideringsprocessen och utbildning inom denna och det tillhörande metodmaterialet samt att det skulle digitaliseras.

De regionala dialogerna ledde till föreläsningar om stödstrukturer i syfte att underlätta utvecklingsarbetet kring validering.

Uppdaterat och reviderat metodmaterial

Metodmaterialet består av dokument som är kopplade till hela valideringsprocessen. I den **översiktliga kartläggningen** finns det dokument som ska ge en tydlig bild av validandens kunnande. Den **fördjupade kartläggningens** dokument ska hjälpa yrkeslärare till att fånga upp validandens kunnande och koppla det till aktuella kurser som ska valideras. När kartläggningen är genomförd ska validanden ges möjlighet att visa upp sitt kunnande utan att behöva upprepa samma moment i olika kurser. För att undvika detta har utformningen av metodmaterialet inom **bedömningen** utformats så att de delar som kan leda till upprepning påvisas eller kopplas till flera kurser. Metodmaterialet består av teoretiska och praktiska underlag. Dessa underlag ligger sedan till grund för intyg eller betyg. Betygsättning inom validering sker genom en prövning, inom denna valideringsprocess består prövningen av det underlag som skapats under hela processen.

Metodmaterialet finns nu tillgängligt på VO-College hemsida <https://www.vo-college.se/> och finns även digitalat på <https://validig.se/>

Kompetensutvecklingsinsatser

I analysen av enkäterna framkom det önskemål om kompetensutvecklingsinsatser både när det gäller om VO-College valideringsmodell och om metodmaterialet. Utifrån detta togs två olika utvecklingsinsatser fram.

Grundläggande föreläsning som handlade om kunskapssynen och valideringsprocessen. Efterfrågan av denna föreläsning var stor vilket resulterade i en inspelad version som nu finns tillgänglig på VO-College hemsida.

Kompetensutvecklingsinsatser om hur metodmaterialet kan användas hölls som en digital workshop. Deltagarna utgick från ett case som följde hela valideringsprocessen.

Några citat från uppföljningarna:

Handledarmodul för validering

En modul för valideringshandledare som ska användas i samband med handledarutbildningen eller som en egen fristående utbildning är framtagen. Modulen beskriver de delar som ska tas upp i handledarutbildningen kring validering. Den beskriver vad som ska vara med, hur det kan förmedlas och i kommentarsfältet finns det tips på länkar och så vidare. Till denna modul finns det ett bildspel som kan användas. Dessa bilder är kopplade till de olika delarna i modulen och har en undertext som kan vara ett stöd till dig som lärare. Modulen är beräknad att omfatta 2 - 3 timmar. Denna modul har pilotats, därefter redigerats och finns tillgänglig på VO-College hemsida.

Stödstruktur för validering

Den regionala nivån i VO-College ska fungera som stödstruktur med funktioner och verktyg som underlättar det lokala arbetet. I projektet har yrkesverksamma inom validering, regionala processledare och regionala styrgrupper fått ge sin syn på hur regional nivå stödjer/skulle kunna stödja en utveckling av valideringen. I enkätsvar och dialogmöten har främst tre komponenter som är viktiga i en regional stödstruktur utkristalliserats under projektets gång – stödjande funktioner, utvecklingsfrämjande insatser/aktiviteter och gemensamma verktyg. Alla tre komponenterna ses som viktiga för att främja valideringen inom VO-College. Inspirationsföreläsningar har hållits i regionala styrgrupper för att sprida kunskap och väcka intresse för att utveckla den regionala stödstrukturen.

För att stärka rollerna i stödjande funktioner, utvecklingsfrämjande insatser/aktiviteter så har ett gemensamt verktyg tagits fram i form av en modell. Denna modell är tänkt att kunna vara ett underlag i utvecklingsarbetet. Se bild 1.

Bild 1:Modell för stödstrukturer

I dokumentet ”Regionala VO-College roll som stödstruktur för validering” finns både exempel på stödfunktioner och aktiviteter samt en närmare beskrivning av det verktyg som utarbetats.

Valideringsutförare på nationell, regional och lokal nivå

Arbetsförmedlingen använder VO-College valideringsmodell i sin upphandling av validering och är ett exempel på en nationell aktör.

De flesta valideringar som genomförs sker på lokal nivå men vissa kommuner samverkar eftersom de är små och har mindre resurser.

Nya metoder och material som tagits fram i projektet

Ett nytt material i form av APL- dokument togs fram vilket var en spin off effekt av det framtagna metodmaterialets praktiska dokument. Det är prövat av olika utbildningsanordnare och finns nu tillgängligt på VO-College hemsida.

I samband med att valideringshandledarmodulen togs fram blev det aktuellt att se över befintlig handledarutbildning. Nu finns det ett förslag som är redo att testas och bygger på den nationella kursen Vårdpedagogik och handledning 100 poäng samt Skolverkets digitala handledarutbildning. Förslaget består av en grundmodul och ett antal påbyggnadsmoduler.

En annan effekt inom detta projekt var det samarbete som utvecklades med ESF-projektet Valideringslyft. Båda projekten jobbar med stödstrukturer inom validering ut till hela landet. Valideringslyft hade fått till sig att yrkesverksamma inom validering i vård och omsorg önskade erfarenhetsutbyte. Detta genomfördes uppdelat på tre digitala nätverksträffar med upptagning från hela landet. Att det blev tre träffar berodde på den stora efterfrågan vilket inte hade kunnat genomföras rent tekniskt på ett annat vis.

Horisontella principer

Eftersom detta har varit ett ESF projekt är det viktigt att extra belysa att allt arbete har utgått från de horisontella principerna vilket innebar att metodmaterialet, kompetensutvecklingsinsatserna, grundläggande föreläsningarna, framtagna stödstrukturer, handledarutbildningarna utgått från likvärdighet för alla oavsett kön, ålder, sexualitet, socioekonomisk bakgrund och etnicitet.

Projektmålen har inte riktat sig till specifikt kön, ålder, sexualitet eller sociokulturell bakgrund utan är anpassad för alla som vill använda sig av materialet eller delta i någon kompetensutvecklingsinsats.

Arbetet har under hela projekttiden haft en medvetenhet kring miljö genom att det mesta material som framtagits ska kunna användas digitalt. De resor som genomförts har varit med tåg. Fokus har varit på att det som kan genomföras genom digitala möten har så gjorts.

Mål som inte är slutförda

Projekt mål som inte är slutförda är samverkan med MYH och framtagandet av nationellt sammanhållen specialistundersköterskeutbildning för äldreomsorg. Ägandeskapet av detta arbete ligger hos MYH vilket innebär att det här projektet inte kan påverka när arbetet slutförs.

När det gäller handledarutbildningen och metodmaterialet för programgemensamma kurser inom Barn- och fritidsprogrammets inriktning mot pedagogiskt och socialt arbete

har det inte funnits utrymme tidsmässigt att testa dessa delar men ett grundmaterial är framtaget.

Reflektioner

Okunskapen om valideringen var mycket större än vi anade. Vår uppfattning är att kunskapssynen, som är bärande i valideringsprocessen, är långt ifrån alla införstådda med och det gäller inte bara valideringsutförare utan även andra berörda personer och instanser på nationell, regional och lokal nivå.

När det gäller revidering och framtagandet av det nuvarande metodmaterialet har vi fått in många olika förslag och åsikter. Materialet bygger på att en validand bara ska behöva visa upp sitt kunnande vid ett tillfälle och har en helhetssyn på alla kurser som är framtagna. Detta innebär att de mål som kommer tillbaka i olika kurser inte ska behöva upprepas då det är den stora skillnaden med validering och utbildning.

Det positiva har varit det stora intresse för att ta del av VO-College modell och metod. Projektet är presenterat på många olika nivåer. Exempel på nationell nivå är Skolverket, Socialstyrelsen, Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), MYH, Universitetskanslersämbete (UKÄ). På regional nivå har vi haft fortlöpande kontakter och kompetensutvecklingsinsatser i samtliga VO-College regioner i landet. Vi har även samarbetat med ett antal regionala utvecklingsansvariga (RUA) bland annat tillsammans med projektet Valideringslyft som drivs av MYH.

Det stora arbetet med validering sker på lokal nivå och vi har fått erfara ett enormt intresse och efterfrågan på metodmaterialet, kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte. Alla dessa delar har påvisat hur viktigt det är att fortsätta utvecklingen inom det här området.

En stor fördel med projektet har varit att projektmålen var möjliga att uppnå och att det fanns en stor efterfrågan på det slutförda materialet.

En framgångsfaktor har varit att vi som projektledare hittade ett bra digitalt arbetssätt samt att vi kompletterar varandra genom olika kunskapsområden.

Vi har haft förmånen att samverka med ett antal yrkesverksamma inom validering i hela landet som testat vårt material med stort engagemang och gett konkreta synpunkter. Vi har även haft kontakt med yrkesutövare som bidragit med att beskriva sina arbetsuppgifter och sedan granskat de praktiska delarna av dokumenten. Dessa synpunkter har varit ovärderliga i utvecklingen av allt material som framtagits.

Parallellt med utvecklingen av metodmaterialet har det pågått ett projekt som haft i uppdrag att digitalisera materialet. Denna digitalisering innebär ett större stöd för både validand och för yrkeslärare, valideringshandledare och studie- och yrkesvägledare (SYV).

Även den digitala delen är testad av engagerade piloter som gett ovärderliga synpunkter på innehåll och användarvänlighet.

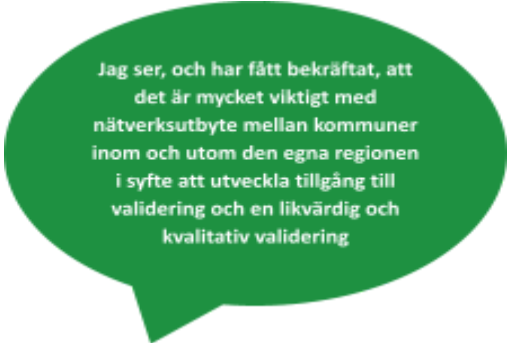
Det har varit intressant men utmanande arbete att få delta i den processen. Nu finns validig.se och det känns oerhört bra.

Sammanfattningsvis så har det varit ett mycket intressant projekt att arbeta med där efterfrågan på metodmaterial, kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte varit stort. Det återstår mycket mer att utveckla kring validering och kompletterande studier för att möta upp dagens och framtidens behov av utbildad vård- och omsorgspersonal. Vi kan konstatera att Vård- och omsorgscollege spelar en viktig roll genom att arbeta för likvärdighet, samsyn och kvalitet inom vård och omsorgsområdet som står inför stora utmaningar.

Citat från nätverksträffarna:

Alltid bra att dela
erfarenheter, lära av
varandras bra eller mindre
bra erfarenheter

Jag ser, och har fått bekräftat, att
det är mycket viktigt med
nätverksutbyte mellan kommuner
inom och utom den egna regionen
i syfte att utveckla tillgång till
validering och en likvärdig och
kvalitativ validering

Källhänvisningar

Skolverket. (2 november 2021). *Förändringar av vård- och omsorgsprogrammet.*

<https://www.skolverket.se/undervisning/gymnasieskolan/aktuella-forandringar-pa-gymnasial-niva/forandringar-pa-gymnasial-niva/forandringar-av-vard--och-omsorgsprogrammet>

Socialdepartementet. (8 juni 2020). *Regeringens Äldreomsorgslyft beräknas leda till 10 000 nya tillsvidareanställningar på heltid inom äldreomsorgen.*

<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/06/regeringens-aldreomsorgslyft-beraknas-leda-till-10-000-nya-tillsvidareanstallningar-pa-heltid-inom-aldreomsorgen/>

Socialstyrelsen. (28 januari 2022). *Undersköterska blir en skyddad yrkestitel.*

<https://legitimation.socialstyrelsen.se/underskoterska-blir-en-skyddad-yrkestitel/>

Utbildningsdepartementet. (20 januari 2022). *Validering för kompetensförsörjning och livslångt lärande.*

<https://www.regeringen.se/48f08a/contentassets/0086607c235a4d5bb7bb638093ddb1f7/validering-for-kompetensforsorjning-och-livslangt-larande>